Yapılan bir araştırmaya göre Almanlar 1870-1880 arasında Bergama'daki kazıda buldukları Zeus Sunağı'nı kaçak olarak ülkelerine götürmüşler. Bugün Unesco Kültür Mirası kapsamında görülen Sunak'ın kazılarda çıkan kalan bölümü de Osmanlıya para ödenerek satın alınmış.

Zamanında iyi ki bu Sunağı çalıp Berlin'de kurmuşlar. Çalmasalardı bu büyük eserin bugün yüzde yirmisini bile bulamazdınız.

Bu tür tarihsel eserler ne Türkün ne Kürdün, ne Alman ya da Fransızın değildir; insanlığa aittir. Unesco tarafından Kültür Mirası olarak tanınmaları da bunu gösterir. Bu eserlerin korunması, tahrip edilmelerinin ya da kaybolmalarının önlenmesi insanlığın kültür mirasının korunması demektir.

Bir ülke bunu yapabilecek durumda değilse, dahası bunların değerini de bilmiyorsa, anlamıyorsa, bunu bilen birilerinin onları alıp götürmesi tercih edilir.

Sadece Almanlar değil İngilizler de Osmanlı'nın son döneminde değişik kazılardan çıkardıkları tarihsel eserleri ülkelerine götürmüşler, muhtemelen Fransızlar da yapmıştır.

Bu eserler kaçırılmasaydı, yoktular, kaybolmuşlardı. Ya zamanla tahrip olurlar ya da değişik parçaları kırılarak mesela tuvalet mermeri olarak kullanılırdı.

Zaten yukarda adı geçen ve Berlin'de sergilenen yapıtın bir bölümünün satılması da değerinin ne kadar bilindiğini gösteriyor.

Osmanlı'nın son döneminde tarihi eserlerin korunması konusundaki bilinç az gelişmişti. Şimdi de çok gelişmiş olduğu söylenemez.

Hasankeyf gibi yüzyılların tarihsel mirası baraj suları altında kaldı. O kadar çağrı yapılmasına rağmen aldırmadılar. Önemli olan barajdır, tarihsel eser de neymiş!

İstanbul surlarının durumunu biliyorsunuz…

Geçenlerde Galata Kulesi'nde tarihsel bir duvar tamirat gerekçesiyle yıkıldı. Tepki gösterilince de yerine "sağlam"ı yapıldı.

İnsanlık kültüründen nasibini almamış inşaatçı kafası böyle çalışıyor: bu tarihsel yapıt eski, yıkalım da sağlamını yapalım!

Böyle bir kafa Paris'te ev yıkmanın neden yasak olduğunu anlayamaz. Evin içini değiştirebilirsiniz ama dışına dokunamazsınız.

Nazilerin bile tarihsel yapıtlara saygısı bizdeki inşaatçılardan ilerideydi.

Hitler'in emrine rağmen Alman generaller iki defa Paris'i tahrip etmeyi kabul etmediler. Hatta birisi "Tarihe Paris'i yıkan general olarak geçmek istemem" demiştir.

Osmanlı İmparatorluğu da emperyalist bir devletti, zaten bütün imparatorluklar böyledir. Sadece teknik olarak değil zihniyet olarak da döneminin diğer emperyalist imparatorluklarından –Çarlık Rusyası gibi- gerideydi. Anadolu gibi her tarafından tarihi eser fışkıran alanı yıllarca değerlendirmediler. Ne kadar çok eser tahrip edildi, bilmek mümkün değildir.

Geçenlerde peri bacaları yakınında iş makineleriyle hafriyat yapıp alanda tahribat yaratmışlar…

Yaparlar…

Şimdi bile böyle yapılıyorsa Osmanlı zamanındaki durumu tahmin edebilirsiniz…

Anadolu'dan çıkan önemli tarihi eserleri başka ülkelerin müzelerinde görebiliyorsak, bu, zamanında kaçırılabildikleri içindir. Aksi durumda kalıntılarıyla idare etmek zorunda kalınırdı.

Maalesef böyle…